

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Зэнэкъокъухэу «Гран-при Адыгеир»

Мамыр огур ашъхъэщыт

Мэлылфэгъум и 21 — 25-м кушъхъэфэчъэ спортымкIэ Дунэе зэнэкъокъухэу «Гран-при Адыгея» зыфиорэр апэрэу Адыгэ Республикэм щыклошт. Хэгъауипплымэ яспортсмени 120-рэ фэдиз зэлукIэгъумэ ахэлажъэ.

Тиреспубликэ и Правительствэ зычIэт Унэм ыпашъхъэ тыгъуасэ Дунэе зэнэкъокъухэр кышъхъэфэчъэ спортымкIэ яспортсмен анахъ лъэшхэу дунэе зэлукIэгъумэ щытхъуцIэхэр къащыдзыхыгъэхэр Адыгеим зэрэщызэнэкъокъухэрэм мэхъэнэ ин иIэу ащ

къафэгушIуагъ. Урысыем, Украинэм, Казахстан, Беларусием кушъхъэфэчъэ спортымкIэ яспортсмен анахъ лъэшхэу дунэе зэлукIэгъумэ щытхъуцIэхэр къащыдзыхыгъэхэр Адыгеим зэрэщызэнэкъокъухэрэм мэхъэнэ ин иIэу ащ

ыльтытагъ. АР-м ирайонипплымэ, къалэу Мыекъяупэ ягъогухэм зэнэкъокъухэр ащыклоштых. Спортсменхэм тиреспубликэ ичIыплэ дахэхэр зэрагъэлыгъунхэу амалышIухэр ялэщтых.

Алексей Петрусенкэм зэрэ-

хигъэунэфыкIыгъэу, кушъхъэфэчъэ спортымкIэ хэгъэгу зэнэкъокъухэр зэхэщэгъэнхэмкIэ АР-м опытышхо иI. Адыгеим федеральнэ спорт псэуалтэ кушъхъэфэчъэ спортымкIэ щашIышт, хэгъэгум ихэшыпыкIыгъэ командэ зэлукIэгъухэр тиреспубликэ щызэхещэх.

Адыгеим Кавказым щыпсэурэ лъэпкъхэм яшэн-хабзэхэр шагъэлапIэх, хьакIэм дахэу щыпэгъокIых, огу къаргъор ашъхъэщытэу мамырныгъэр къышаухъумэ. Республикэм ишIушIагъэхэр спортсменхэм альэгъунхэу уахътэ ялэшт.

УФ-м кушъхъэфэчъэ спортымкIэ ифедерации ипрезидент иIэнатIэ зыгъэцкIэрэ Юрий Кучерявэм зэнэкъокъухэр дэгъоу зэрэклоштыхэм ищыхэ зэрэтелым, спортсменхэм яухъа-зырыныгъэ къагъэлыгъоным фэшI зэхэщакIомэ пэшIорыгъэшхэу Iофхэр дэгъоу зэрэщIуахыгъэхэм щигъэгъозагъэх.

АР-м и Къэралыгъо орэдыло-къэшхокло ансамблэу «Исламием» спортсменхэм сэлам фабэ къарихыгъ, адыгэ орэджэу композиторэу Нэхэе Аслъан зэригъэфагъэхэр къылуагъэх, лъэпкъ къашъохэр пчэгум къыщишIыгъэх.

Тыгъуасэ спортсменхэр километри 8 хъурэ гъогум щызэнэкъокъугъэх. Непэ сыхъатыр 11-м республикэ филармонием ыпашъхъэ щаублэнышт, километри 180-рэ хъурэ гъогур тишъолыр щакIушт.

САХЫДЭКЪО Нурбий.
Сурэтыр зэхэхэм къыщытырахыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лъэшэу гухэкI щыхъоу Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкъом фэтхъа-усыхэ ышыпхъу идунай зэрихъожьыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации лъэшэу гухэкI ащыхъоу Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан Кытэ ыкъом фэтхъаусыхэх ышыпхъоу Гъунэжыкыо Нинэ Кытэ ыпхъур зэрэщымы-Iэжыым фэшI.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!
Пшыпхъоу Гъунэжыкыо Нинэ Кытэ ыпхъур дунаим зэрехыжыгъэр лъэшэу гухэкI сыхыгъ. Уигукъао къыбдэсэгъош, сыпфэтхъаусыхэ.
Краснодар краим иадминистрация ипащэу А.Н. Ткачев.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!
Краснодар краим и Хэбзэгъэуцу ЗэлукIэ идепутатхэм ацIэкIэ ыкIи сз сыхъэкIэ къынышхоу къыпфыкъокIыгъэм — пшыпхъоу Гъунэжыкыо Нинэ Кытэ ыпхъур игъонэмыс зэрэхъугъэм фэшI ори, уиунагъо исхэми сышъуфэтхъаусыхэ. Цыфхэм шIубэ афэзышIэгъэ, гукъэ-кIыж дахэкIэ зичIыплэгъухэм агу къарынэжышIт цIыф шIагъор тхэкIыжыгъ.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор, къынышхоу къыпфыкъокIыгъэр къыбдэсэгъош, ори, уиунагъо исхэми, уиIахылахэми сышъуфэтхъаусыхэ.

Краснодар краим и Хэбзэгъэуцу ЗэлукIэ итхьаматэу В.А. Бекетов.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкъор!
Пшыпхъу игъонэмыс зэрэхъугъэр лъэшэу гухэкI сыхыгъ, уикъын къыбдэсэгъош.

Урысые Федерацием и Президент и Администрация ипащэ иIэпыIэгъоу Н. Хьапсирэкъу.

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм наукэмрэ гъэсэныгъэмрэкIэ ихэхоныгъэ ялахышхо зэрэхашIыхэрэм, IэпIэсэныгъэ ин зилэ кадрэхэм ягъэхъазырын зэрэхэлажъэхэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм наукэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху» зыфиорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Трубилин Александр Иван ыкъом — профессор, экономикэ шIэныгъэхэмкIэ доктор, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ федеральнэ къэралыгъо учреждениеу «Кубанскэ къэралыгъо аграрнэ университетыр» зыфиорэм иректор;

Харитонов Евгений Михаил ыкъом — профессор, социологическэ шIэныгъэхэмкIэ доктор, мэкъумэщ шIэныгъэхэмкIэ Урысые академием идействительнэ член, къэралыгъо научнэ учреждениеу «ПынджымкIэ Урысые научнэ-ушэтэкIо институтыр» зыфиорэм идиректор;

ЩэшIэ Щамсэт Ерстэм ыпхъум — профессор, филологии шIэныгъэхэмкIэ доктор, гуманитар ушэтынхэм апыл Адыгэ республикэ институтэу Т.М. КIэрашэм ыцIэкIэ щытым иведушъ научнэ IофышI.

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм иапшъэрэ еджапIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиорэр **Лобанов Владимир Григорий ыкъом** — профессорым, техникескэ шIэныгъэхэмкIэ докторым, апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ къэралыгъо учреждениеу «Кубанскэ къэралыгъо технологическэ университетыр» зыфиорэм иректор, Крас-

нодар краимрэ Адыгэ Республикэмрэ яапшъэрэ еджапIэхэм яректорхэм я Совет итхьаматэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Гъэсэныгъэм ыльэныкъокIэ гъэхъагъэу ялэхэм ыкIи илъэсыбэ хъугъэу Iоф зэрашIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм лъэпкъ гъэсэныгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Киселева Валентинэ Иван ыпхъум — гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ учреждениеу «Ю.К. ШъхьакIэмыкъом ыцIэкIэ щыт гурыт еджапIэу N 2-р» зыфилоу Красногвардейскэ районым итым идиректор егъэджен-пIуныгъэ IофымкIэ игуадз.

Кобл Замирэ Юсыф ыпхъум — гъэсэныгъэ зыщызэрагъэгъотырэ муниципальнэ учреждениеу «Д.А. Iэшхъэмафэм ыцIэкIэ щыт гурыт еджапIэу N 1-р» зыфилоу Шэуджэн районым итым IэкIыб къэралыгъуабзэхэмкIэ икIэлэгъадж.

ПсэолъэшIыным иIахышхо зэрэхышIыхъагъэм ыкIи гутыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ псэолъэшI» зыфиорэр **Даур Азэмаат Муратэ ыкъом** — Адыгэ Республикэм икъэралыгъо унитарнэ предприятиеу «Гъогухэм яшIынкIэ гъэIорышIапIэу N 3-р» зыфиорэм иIофышIэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу **ТХЬАКIУШЫНЭ Аслъан** къ. Мыекъяупэ, мэлылфэгъум и 19, 2010-рэ илъэс N 44

ТапэкIэ къэхъущтыр тэры зэлъытыгъэр

БэмышIэу къалэу Мыекъуапэ «Iэнэ хъураем» изэхэсыгъоу шыIагъэм зэкIэ политическэ партиехэм, общественнэ организациехэм ыкIи движениехэм, дин конфессиехэм ялIыкIохэр хэлэжъагъэх. Ащ «Политическэ партиехэм ыкIи общественнэ организациехэм цIыфхэм япатриотическэ плуныгъэ, терроризмэмрэ экстремизмэмрэ апэуцужыгъэным афэгъэхыгъэ пшгъэрлэу яIэхэр» зыфиIорэ Iофыгъом шытегушыIагъэх.

А зэхэсыгъор зэхэзышагъэхэр Афганистан ыкIи нэмыкI чIыплэхэм ашыIэгъэ заохэм яветеранхэм якоординационнэ совет, АР-м лъэпкэ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи СМИ-мкIэ и Комитет, партиуе «Единэ Россия» дезыгъаштэхэрэм ясовет арых.

«Iэнэ хъураем» кIэхуэу фэхуэгъэхэм атетэу Адыгеим шыпсэухэрэм афэклорэ джэпсалъэр аштагъ. Ащ кIэтхагъэх политическэ партия, общественнэ организацие, движение ыкIи дин конфессие 40-м ехъоу республикэм

щызэхэшагъэхэм япашэхэмрэ ялIыкIохэмрэ.

Лъытэныгъэ зыфэтшIыхуэ Адыгеим шыпсэухэрэр!

Демократическэ зэхъокIыныгъэхэр обществом шышIыгъэнхэм фэзышхэрэ гъогум Урысыер рэкIо. Арэуштэу зышыщыт лъэхъаным социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэмкIэ мэхъэнэ шхъалэ зилэ Iофыгъохэм ащыц урысые обществоу цIыф лъэпкъыбэ зыхахэрэр экъогъэуцогъэныр, ащ къыхэкIэу тэ зэкIэми ыкIи тикIалэхэм, зэкIэ тыхэгъэу тапэкIэ къапыщылъыр гъэнэфэгъэныр тилъэпкъыгъэ.

Адыгеим шыпсэухэрэ цIыф лъэпкъ зэфэшхъафхэм азыфагу сыдигъуи зэкъошныгъэ-ныбджэгъуныгъэ пытэ илгыгъ. Тэ, политическэ партиехэм, общественнэ организациехэм, движениехэм ыкIи дин конфессиехэм ялIыкIохэм, шIошхъуныгъэ пытэ зыфитиIэр цивилизованнэ ыкIи хэхъоныгъэшIу зышIыр республикэ дгъэпсыным ищыкIэгъэ кIуачIэр зэкIэ зэрэзэкъоуцогъэныр ары.

Адыгэ Республикэм ипашэхэм, политическэ партиехэм, общест-

веннэ организациехэм, движениехэм ыкIи дин конфессиехэм ялIыкIохэм лъэпкъ, политическэ экстремизмэмрэ терроризмэмрэ къэмыгъэхуэгъэнхэмкIэ ищыкIэгъэ IофшIэныр ренэу зэшIуахы.

Тэ зэкIэми пытэу тызэкъотэу тинарод ишIоигъоныгъэхэм апае Iоф тшIэн фадэ, социальнэ IэпыIэгъоу цIыфхэм алэкIэдгъахэрэр нахъыбэ шIыгъэным ыкIи гражданданхэр зэкIэ къэухъумэгъэнхэм тишъыпкъэу тапымылIу хъушхтэп. Пшгъэрлэу тилэр интернационализмэм, къош ныбджэгъуныгъэм ыкIи цIыф лъэпкъэхуэ республикэм шыпсэухэрэм язэгъурылоныгъэ культурэм иучреждениехэр, гъэзетхэр, радиор ыкIи телевидениер дгъэфедэхэзэ нахъ дгъэпытэнхэр ары. ЗэкIэми тызэкъотэу обществом ыкIочIэ лъэшхэр дгъэфедэхэзэ, тилъэпкъ ифэшшошэ шIыIэныгъэ дгъэпсын тлъэкIышт.

ТичIыплэгъу лъапIэхэр!

Адыгеир — зэкIэми тызэгъуэу ыкIи ащ ицIыф пэпчэ зышыпсэурэ чIыпл.

Тинахыжхэм ыкIи тиныбжыкIэхэм ялушыгъэ, япатриотизмагъэ, яинтернационализмагъэ ыкIи яграждан еплъыкIэ кIочIэхо зэрIэр тшIош мэхъу, ти Хэгъэгъушхо тапэкIэ зыфэклотыр тэ зэкIэми кытэлъытыгъ. Терроризмэм тыпэуцужыныр тэ тилъэпкъыгъэ шхъал.

зэлукIэм Ацумыжъ Казбек. — Адыгеим автономие кыратыным, зиужыжыным игъогу теуцоным пае революциеу 1917-рэ илъэсым шыIагъэм тарихъ мэхъанэ иIагъ.

НыбжыкIэхэр еджэнхэм, ашIогъэшIэгъон сэнэхъатхэм зафагъэсэнным, мыхъо-мышIагъэхэр зэрамыханхэм, ячIыгу, яхэгъогу агъэлапIэхуэ плугъэнхэм пае КИПРФ-м хэтхэм революционнэ, лыхъужь ыкIи лэжъэкIо шытхъум инэшанэхэм афэшъыпкъэхуэ плугъэнхэм коммунистхэр зэрэпылтышхэр зэлукIэм кышIауагъ.

Художественнэ ансамблэм хэтхэм аконцерткIэ зэхажэр аухыгъ.

САХИДЭКЪО Нурбий.

Медальхэр аратыжыгъэх

В. И. Ленинын къызыхъугъэр илъэси 140-рэ зэрэхурэм фэгъэхыгъэ зэхажэу Мыекъуапэ шыкIуагъэм КИПРФ-м хэтхэр хэлэжъагъэх. Общественнэ Iофхэр дэгъоу зыгъэцакIэхэрэм юбилей медальхэр аратыжыгъэх.

КИПРФ-м и Адыгэ реском иапэрэ секретарэу В. Ф. Сорокалет зэхажэм къызышхушIылэм, В. И. Лениным ищыIэныгъэ гъогу тарихъым инэкIубгъохэм зэрэхэмыкIуакIэрэр, революционнэ Iофыгъохэм зэрапылтыгъэр, гъэсэнныгъэмрэ шIэныгъэмрэ мэхъэнэ ин зэраритышхыгъэр, нэмыкIхэри хигъэунэфыкIыгъэх.

В. И. Ленинын къызыхъугъэр илъэси 140-рэ зэрэхурэм фэгъэхыгъэ юбилей медальхэр

КИПРФ-м хэтхэм В. Сорокалет аритыжыгъэх. Партием иветеранхуэ Евгений Саловыр, ЦыкIу Казбек, Ацумыжъ Казбек, Михаил Кабановыр, нэмыкIхэри зэлукIэм къышыгушыIагъэх.

— ЯпчъагъэкIэ бэ мыхъурэ лъэпкъхэм цIыф гъэсагъэхэр яIэнхэм, еджапIэхэр къызэлъахынхэм, яшэн-хабзэхэр къаухъумэнхэм афэшI В. И. Лениным политикэу зэрехъэщыгъэм шIогъэ ин къафихыгъ, — къышIуагъ

Тыгъуасэ, мэлылфэгъум и 20-м, Лъэпкъ библиотекэм злъащIэрэ журналистэу, IофшIэкIо мышъыжъэу, зикъэлэмышэ тхыгъэ дэгъубэр къыпыкIэу, тхылъхуэ (2 мэхъу) «ШушIагъ», «Лъэпкъым ымакъ» зыфиIохэрэм яавторэу Лэхъусэжъ Хъаджэрэтбый итворчествэ фэгъэхыгъэ мэфэкI-лъэгъэгъуцэ шыIагъ. Ар зигулыгътэ

къыхыгъэр гъэзетэу «Адыгэ макъэм» иредактор шхъалэу Дэрбэ Тимур.

МэфэкIым тиреспубликэ ихэшпыкIыгъэ цIыф еджэгъэ-гъэсэгъэшхуабэ хэлэжъагъ. Ахэр арых Хъаджэрэтбый иочерк зэфэшхъафыбзу тхылъхэм нахъыбзу къадэхъагъэр зыфэгъэхыгъэхэр.

«ШушIагъ» зыфиIорэ тхылъ ушгъэгъитIум цIыф къызэрыкIо лэжъэкIо Iапшъэхэми, зэо машIом хэтгыгъэхэми, шыIэкIэ-псэукIэм пкъэу папкIэу иIагъэхэми чIыплэ щаубытыгъ.

Лъэгъэгъуцор зэрэIуагъэр нахъ игъэкIотыгъэу тигъэзет къыхъашт.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу ТхъакIушынэ Нинэ Кытэ ыпхъум идунай зэрехъожыгъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ. Къынэу къыпфыкIокIыгъэр шэчыгъошIу къыпфешI. Ори, уиунагъо исхэми пытагъэ къызхэжъугъаф.

Абхъаз Республикэм и Президентэу Сергей Багапш.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу Нинэ игъонэмыс зэрэхъугъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ. Уигукъао къыбдэсэгъош, ори, уиунагъо исхэми, уиIахылхэми сышъуфэтхъаусыхэ.

Республикэу Дагъыстан и Президентэу М. Магомедов.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу ГъунэжыкIо Нинэ Кытэ ыпхъур игъонэмыс зэрэхъугъэр лъэшэу сыгу къеуагъ. Уигукъао къыбдэсэгъош, сыкъыбдэшъыгъо.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу, Адыгэ Республикэм иполномочнэ лIыкIоу Урысые Федерацием и Президент дэжъ шыIэу М.К. Хъапсирэкъу.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу Нинэ идунай зэрехъожыгъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ. ЗышIэщыгъэ цIыфхэм агу ар шIукIэ егъашиI къынэжышхт. Уикъин къыбдэсэгъош.

Астрахань хэкум игубернаторэу А.А. Жилкин.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Ори, уиунагъо исхэми сышъуфэтхъаусыхэ пшыпхъоу ТхъакIушынэ Нинэ Кытэ ыпхъум идунай зэрехъожыгъэм фэшI. Къынэу къыпфыкIокIыгъэр шэчыгъошIу пфэхъунэу сыфай. Ори, уиIахылхэми сышъуфэтхъаусыхэ.

Валерий Аршба.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации лъэшэу гухэкI ащыхъоу муниципальнэ образованийеу «ТэхъутэмыкIое районым» ипашэ игуадзэу ГъунэжыкIо Иринэ Хъанджэрий ыпхъум фэтхъаусыхэх ащ янэу ГъунэжыкIо Нинэ Кытэ ыпхъум идунай зэрехъожыгъэм фэшI.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу ТхъакIушынэ Нинэ Кытэ ыпхъум идунай зэрехъожыгъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ, уикъин къыбдэсэгъош, сыпфэтхъаусыхэ. ФедерациемкIэ Советым хэтэу А. Хъащыр.

Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации, Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации и ГъэIорышIапIэу къэбархэмрэ документхэмрэ ягъэхъазырын фэгъэзагъэр лъэшэу гухэкI ащыхъоу мы ГъэIорышIапIэм иотдел специалист-эксперт шхъалэу КъудаикIо Иринэ Валерий ыпхъум фэтхъаусыхэх янэжъэу ГъунэжыкIо Нинэ Кытэ ыпхъур зэрэшымылэжыгъэм фэшI.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу Нинэ идунай зэрехъожыгъэр гухэкIышхо сщыхъугъ ыкIи сыбдэшъыгъо. Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу ХъаджэбыкIо Руслан.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъу идунай зэрехъожыгъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ. Къынэу къыпфыкIокIыгъэр къыбдэсэгъош, сыкъыбдэшъыгъо.

Къэбэртгэ-Бэлыкъар Республикэм и Президентэу А. Къанэкъу.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Шыпхъоу Нинэ зэрэшымылэжыгъэр лъэшэу гухэкI сщыхъугъ, уикъин къыбдэсэгъош, сыпфэтхъаусыхэ.

Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лIыкIоу Къыблэ федеральнэ шъолырым шыIэ В. Устиновыр.

■ ГЪЭКІЭЖЬЫН ІОФШІЭНХЭР

КЪЭЛЭ ПАРКЫМ НЭМЫКІ ШЪЫПКЪЭУ ЗИХЪОЖЬЫШТ

Тигъэзет пчъагъэрэ кызырэхуытыгъэу, къалэу Мыекъяуапэ изыгъэпсэфыпІэ парк гъэкІэжыын ІофшІэнышхохэр зыщырагъэжыагъэр мээу заулэ хъугъэ. А пІалъэм кыкІоцІ бюджет мылкъур алэ кырагъэхъаным епхыгъэ ІофшІэнэу зэшІахыгъэхэм, тапэкІэ ашІэнэу къафэнагъэхэм къатедгъэ-гушылэ тшІоигъоу джырэблагъэ зылудгъэкІагъ кон-курсым текІоныгъэр кышыдыхи генподрядчикъэу агъэнэфэгъэ «Аквастройсервис» зыфилорэм ипашэу Валерий Мешалкиным.

Ащ кызырэтфилотагъэмкІэ, зыцІэ къетІогъэ организациеи паркыр зетегъэпсыхъажыгъэ-ным ехыылэгъэ ІофшІэнхэмкІэ субподряд организациеи игъус «Стройсервис «Динара» зыцІэр. Джащ фэдэу нэмыкІ лотхэмкІэ

кІэлъыкІуагІэу яІэр мыукогъэ-ным фэші, пэшІорыгъэшъэу коммуникациеи пстэури агъэ-псыгъ ыкІи ахэм япхыгъэ ІофшІэнхэр зыцІэ къетІогъэ организациеи атыгъэх. Электриче-ствэм епхыгъэу ыужкІэ агъэц-

гъэпсыгъэныр ары. Ар зырагъэ-жыагъэм кышыублагъэу гъучІ-бетоныр гъэчыгъэным ехыылэгъэ ІофшІэныбэ агъэцкІагъ. Мэ-шэ куоу ратІыкІыгъэм, фонтаным Іоф езыгъэшІэшт электро-ыкІи электроннэ оборудованиер зыцІэтышт ычІэ рагъэчъы-кІыгъ. Нэужым фонтаным ычІэ зытетышт гъучІбетон лъагъэу ху-ррешхоу гъэпсыгъэр агъэчъыгъ. Мы мафэхэм ащ ыбгъу псыр къемыкІуалІэу шытыным пае ар зэтэзыІэжэшт изоляциер ша-фэгъахэу, мыжъуакІэр тІуакІэм датакыозз аубэжы. Мы ІофшІэ-ныр пэрыт технологиехэм зэра-тегъэпсыкІыгъэр къытфилуатэзэ ыкІи къытигъэлъэгъуэз Валерий Мешалкиным тыналэ зэрэтыры-тигъэдзагъэмкІэ, нахыпэм би-тумрэ рубероидрэ зэрагъэфедэ-щытыгъэхэм текІыжыгъэх. ІэкІыб хэгъэгухэм къащагъэхъазыррэ шестехохэр чыпІэм шызэхэгъэ-кІухъэхэзэ гъучІбетон гъэчъы-гъэм шэгъогогъо шафэрэр шы-кІэ пстэуми анахь пэрытхэм ащыш. ЗыгорэкІэ гъучІбетоным чагъэ фэхъумэ, веществоу ащ хэлхэр чагъэм дахъэхэшъ, агъэ-пытэ ыкІи ыужкІэ псыр пхыры-кІын ымылэкІынэу егъэпсы. ЕтІани битумыр къэбгъэжъон ыкІи уиуцІэпІэз шыпфэн фаеу зэрэщытым мы шыкІэр фэдэп. ГъучІбетоныр агъэчъыным пае бетоныр къамышцэфэу, ежъ ра-бочым чыпІэм шызэхэгъэкІу-хъэ. А шыкІэр уасэхэр нахь пы-тэу кызырафэкІуштхэ закъор арэп зыкІагъэфедэрэр. Заводым кышыІырэм идэгъугъэ ыгъэра-зэщытыгъэхэп.

Фонтаным ехыылэгъэуи бэ къытфилотагъэр. КызырэтІуа-

теклоныгъэхэр конкурсым кы-шыдахыгъэхэу гъэкІэжыын ІофшІэнхэм ахэлажъх Геннадий Ду-денковыр зипэщэ организациеи «Адыгэлектромонтаж» зыфилорэмрэ зэфшІыгъэ акционер об-ществоу «Адыггазымр».

Паркым игъэкІэжыын ехы-ылэгъэ конкурсым тиорганizations лотищ кышыдыхыгъ, — еІо Ва-лерий Мешалкиным агъэцкІэ-нэу шыт ІофшІэнхэм тащигъэ-гъуазэзэ. — Зы лотыр паркыр зетегъэпсыхъажыгъэным: гъогухэм плиткэр ателъхъагъэным, чыг-хэр гъэтІысыгъээнхэм, клумбэхэр гъэпсыгъээнхэм яхыылэгъ. ЯтІо-нэрэ лотыр псымрэ канализаци-емерэ япхыгъэ ІофшІэнхэр ыкІи ящэнэрэр фонтаныр гъэпсыгъэ-ныр ары зэхыылэгъэхэр.

ЫпшъэкІэ зыцІэ кышетІогъэ организациеи пэпчъ тызызІу-кІэгъэ мафэм, мэлылфэгүм и 16-м, ехуылэу ыгъэцкІэгъэ ІофшІэнхэм къатегушылэзэ генпод-рядчикым ипашэ бэмэ тащигъэ-гъозагъ. «Динарэм» жыи хъугъэ чыгъэу агъэнэфэгъэхэр рихы-кІыгъэх, такъэхэр кычІихыгъэх ыкІи дишыгъэх. КъэІуагъэмэ хъушт ежъхэм раупкІыгъэхэм ыкІи ыпэкІэ раупкІыгъэгъэ чыг-хэм альэпсэ ин дэдэхэу ыкІи экскаваторымкІэ кычІахыгъэм кранымкІэ автомашинэм ралъ-хъэхэзэ, 140-м ехуэ зэрэдащы-гъэр. Ащ кыкІэлъыкІоу зэкІэ паркым лъэсырІуапІэу илагъэ-хэм асфальтэу ателъыгъэр аты-ратхыжыи дащыгъ.

ЛъэсгъогухэмкІэ кІохэзэ псыр зырыкІошт трубэхэр, канализа-циехэр, электро- ыкІи газрыкІуа-пІэхэр ачІэлъхъэгъэнэу проектым егъэнафэшъ, технологиехэм зэ-

кІэжыын фаехэр зэрэщыІэхэм елгытыгъэу, амыухыгъэхэм къа-фагъэзэжыын фаеу хъушт. Пар-кыр къэзыгъээнфышт остыгъи 120-м ехуэ дагъэуцагъ, ыужкІэ ахэм остыгъэхэр апалъхъажынкъа-фе. Генподряд организациеи ипашэ кызырІуагъэмкІэ, зэкІэ ІофшІэнэу агъэцкІагъэхэр пэ-рыт технологиехэм атегъэпсы-кІыгъэхэу джырэ уахътэм дэ-зыштэрэ материалхэр агъэфедэ-хэзэ зэшІахыгъэх.

Джыи мы мафэхэм «Динарэм» ипсэолъэшІхэр лъэсгъогухэр зэ-ныбжъ шыгъээнхэм ыкІи плит-кэхэр ахэм ателъхъэгъэнхэм фэ-гъэхъазырыгъээнхэм фежъагъэх. Пшэхъо-мыжъокІэ зэхэлъыр, нэ-мыкІэу агъэфедэштхэр кыра-щалІэх, зэрагъэзэфэх, гъогубгъу-хэм бордюрхэр аІуагъэуцох. Ахэр зауыхэрэ ужым алырэ-гъум фэдэу уцхэр кызышагъэ-кІышт чыпІэхэм чыгу аратэ-къошт, чылапхъэхэр ащанхы-щытх, чыгхэр, куандэхэр гъэ-тІысыгъээнхэм фежъэщытх.

Республикем ыкІи къалэм япашэхэм игъо зэралъэгъугъэм тетэу паркым икыдэхъапІэкІэ иІэ аллеим ыбгъуитІуагъэу лъагъэу къэкІырэ чыгъ лъэпкэ дэхэ дэдэ-хэр шыдгъэтІысыщытх, — лъэ-гъэкІуатэ икъэІотэн Валерий Мешалкиным. — Ащ фэдэ чыгъ лъэпкхэр тиеспубликэ кыща-гъэкІыхэрэпышъ, Краснодар кышытшэфынхэу зэзэгъыныгъэ адэтІыгъ. Джащ фэдэу чыг-хэр, куандэхэр проектым зэри-гъэнафэрэм тегъэпсыкІыгъэу нэ-мыкІ чыпІэхэми ащыдгъэтІы-сыщытх.

«Аквастройсервисым» пшъэ-рылъ шхъалэу иІэр фонтаныр

«Триак» зыцІэм кыщагъэхъазы-ры. Орэдхэр фонтаным зэрэпхы-гъэштхэ шыкІэр гъэтэрэзыгъэ-ным пае, Адыгэ телевидениеи студиe шыкІэм тетэу ахэр кы-щытыратхэнхэ фаеу къэлгъэІуа-гъэхэти, Адыгэ Республикэм и Президент пшъэрылъ афишІыгъ ахэр егугъухэзэ къагъэхъазырын-хэу. ОператоритІум фонтаным Іоф рагъэшІэшт. Ащ нэмыкІэу, сотовэ телефонхэм ауасэ зэра-тырэ аппаратым фэдэ Іэгъо-бла-гъом шагъэуцунышъ, фаеи ащ ахъшэ дидзэзэ, фонтанымрэ мэ-къамэмрэ ежъхэм агъэІорышІэн альэкІынэу гъэпсыгъэшт. Фон-таным ычІэ уашъом ехышырэу шъо иІэшт, ыкІоцІ шыІэ бгъухэр мозаикэ шыкІэм тегъэпсыкІы-гъэщытх, ышъхъагъкІэ мрамор мыжъо фыжъ лъэпкхэр тегъэп-кІэгъэщытх, ыкІыбэу цыфхэр кызырреплыштхэмкІэ шыІэ идэпкхэр мозаикэкІэ гъэкІэрэ-кІэгъэшт. КІэкІэу къэпІон ху-мэ, дэхэ дэдэу гъэпсыгъэшт.

— Проект-сметэ тхылхэм зэ-рагъэнафэрэм-кІэ, мэкъуогъум и 30-м ехуылэу къэ-лэ паркым игъэкІэ-жыын ехыылэгъэ ІофшІэн пстэури тыухынхэ фае, — еІо Валерий Ме-шалкиным тиуп-чІэ джэуап кыри-тыжъэ. — Ащ пае псэолъэшІ-монтаж ІофшІэнхэм зэкІэ япхыгъэ лъэныкъо-хэр зэкІэлъыкІоу зэшІотэхых. Пкъыгъоу хэтлэ-хъаштхэм янахыбэр ІэкІыб хэгъэгухэм къащашІырэ лъэпк-хэм афэдэхэшъ, ахэм ащышхэр къэтцэфыгъахэх, къытфарагъэ-шэнэу шытхэми тяжэ. Ауми,

псэолъэшІ-монтаж ІофшІэн-хэм яхыылэгъэу къэпІон хуэмэ, процент 60 — 65-м нэсэу ахэр

дгъэцкІагъэхэу пІон плъэкІышт.

Ежъхэм зэшІахынэу шыт-хэмкІэ пІалъэу агъэнэфэгъэм ыуж кызырмынэштхэр тигу-щыІэгъу хигъэунэфыкІыгъ. Ау ыужым ежъхэм ямыхылагъэу, ау паркым игъэкІэжыын епхы-гъэхэу нэмыкІ организациехэм агъэцкІэнхэу кыІуагъэхэм зэ-кІэри зауыхышт пІалъэр тІекІу зэ-кІаригъэхъан фаеу кытщигъэ-хъугъ. ГушыІэм пае, Мыекъяуапэ къэлэ администрациеи Волго-град дэт ІофшІапІэ горэм зэзэ-гъыныгъэ дишІыгъэу, паркым зэкІэ кІэлэцІыкІухэм апае дэты-гъэ аттракционхэр зэблэхъугъэн-хэм фежъагъэх. Жыи хъугъэхэр Іуахыжыгъэх, ахэм ачыпІэ-кІэ кІэхэр агъэуцух. ЗэкІэмкІи аттракцион 20 фэдиз шагъэу-цушт. УкырищэкІэзэ къалэр ышъхъагъкІэ озыгъэлэгъурэ шэрэхъышхоу дэтри ащ бэкІэ нахь инэу гъэпсыгъэмкІэ зэблэ-хъушт. Ар стадионым ыльэны-къокІэ укІо хуэмэ ныбжыкІэ къэщыпІэ къэшылхъагъэу иІэм дэжыкІэ шагъэпсышт. Джащ фэ-дэу паркым идэхъапІэ исэмэгъу лъэныкъокІэ гъэмэфэ кинотеат-рэу шытыр Іуахыжынышъ, ащ ычыпІэкІэ джырэ уахътэм тегъэ-псыкІыгъэ кинотеатрэ шагъэп-сын агу хэлъ. Ащ залищ хэтышт. Зыр кІэлэцІыкІухэм атегъэпсы-хъэгъэшт. Джащ фэдэу ашІырэ фонтаным икыблэ лъыныкъо-кІэ шыІэу нэпкъым ехыпІэхэр фашІыштых, а чыпІэри плиткэ-хэмкІэ апкІэшт ыкІи псымкІэ, къушъхъэ лъэныкъомкІэ плъэхэ-зэ зыщызыгъэпсэфы зышІоигъо-хэм апае тетІысхъапІэхэр фа-шыштых. Мы зэпстэур къэлэ паркыр гъэкІэжыгъэным епхы-гъэ ІофшІэнхэм кыдалыгъэшъ, ыпшъэкІэ кызырэщытІуагъэу, зэкІэри затыштхэ пІалъэу агъэ-нэфэгъэр зэкІахъан-кІи пшІэхэнэп. Ау, тэ кызырэтшІошІы-рэмкІэ, нахь мэхъа-нэ зэтыгъэн фаер пІа-лъэу агъэнэфэгъэм ехуылэу ІофшІэнхэр зэшІахын закъор арэп, зэкІэри дэгъоу гъэпсыгъэныр ары. Сыда плэмэ кызы-щытшІэжыштытх кышыкІэдзагъэу джы кызынэсыгъэм ащ фэдиз мылкъу-шхо пІуагъахъэзэ, къэлэ паркыр агъэкІэжъэу кы-хэкІыгъэп.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

ЩЭПСЭУХ АДЫГЭХЭР ДУНАИМ

Къанэкьохэр

Къанэкьоклэ яджэхэу Краснодар крайм псэупитлу ит. Зыр Успенскэ районым щылэ адыгэ къоджищым яз, адэр Успенскэм пэблагэу шыс селоу Коноковыр ары. Ар къызыхэ-кыгээр литературнэ-творческэ общественнэ организациеу «Успенские зори» зыфилоу Успенскэ районым щызэхашагэм хэт тхаклоу, краеведэу И. Антюшиным кытфилотагъ.

Селоу Коноковыр зыдэщытым дэж я 18-рэ лэшлэгүм черкесхэр (адыгэхэр) шыпсэуштыгэх. Ахэр, къадэмыхыу, бэрэ лэуагэх псыхыу Уарп пэблагэу кощыжыхэ ашлоигыу. Етланэ ячыгүхэр ащэжыхы, Къанэкьо Къаспот япашэу зыкэхопсыштыгэхэ чыплэм къоджэ цыкыу шагэпсыгэагэу къаложы. Ащи Къанэкьо фаусыгэагъ. А лэуханым къышгэжыагэу адыгэхэр зыщыпсэхэрэ къуа-

Мы къэбарым краеведым къыпигэхьожыгээр пшлэнклэ гээшлэгюны. Адыгэ Къанэкьохэм къафэзыхырэри зэрпыхыгээр ышлэрэп, ау джыри зы Къанэкьо Москва пэмычыжэу зэрэщылэр ышлагъ. А псэуплэр — къэлэ цыкыу. Московскэ хэкум къыкыгэу урыс бзылфыгэу Минводы зышы-луклэгъагэм ащ икэбар къыфилотэгъагъ. Пшлэнэп ари Къанэкьохэм яхулыфыгэу горэм ыцкэлэ аусыгэми...

Непэрэ Къанэкьори къоджэшхоп. Ау дунаим тет адыгэ чылэ пстэуми адэтхэм анахь дахэу мэщыт къышашы. Къаухынклэ бэп къэнагээр, гъэмафэм къызлэуахынэу ягүхэлъ. Мэщытыр чылэм шыщ Петэ унагюм исхэм ямылыкүлэ ашлы. Псауныгээрэ шы-лэклэшлурэ ялэнэу ахэм цыфхэр афэлъах.

Мэщытыр зытет шьолгы-

лэм клэлэцыкыу йыгыплэ къыдашлыханэу фаех. Мылыкоу ащ пэлухэщтымрэ проектым игэхьазырынэрэ район къулыкүхэри, администрациери, предпринимательхэри къыхагэлажэхэ ашлоигыу.

Лэпкэ культурэм и Мафэхэм ахэлэжыгэу къэшхокло ансамблэу «Нэфыр» спортзалыр ары къызышшыагээр. Къэгэлэжыгюным ягуапэу цыфхэр еплыгэх, зэрагэчэ-фыгэхэмклэ «тхыашуегэ-псэу» къаралуагъ.

Клэрмыт Мухьдинэ Кургьокьом къышчыпэгьокых.

Кургьокьохэр

Кургьокьохэр хьаклэхэм дахэу къапэгьокыгэх, шыгү-пастэр зэклэм апэ къырагэ-шыгъ.

Къоджэ цыкыу нэбгырэ 500-м ехэу щэпсэу, заом ивтеранэу зи дэсыжып, юфшлэным ивтеранхэм япчэагэу 40-м нэсы.

Цыфхэр зэгүрэлх, рэхьатныгэу ахэлъ, адыгэ хабзэр зышгэгүшпэрэп, ягүмэкли ягушлуагэуи зэдалэты.

Чылэм еджаплэ, клуб, библиотекэ, тучан, мэщыт дэтых. Клубыр цыфкыуаплэу щыт. Ащ бэшлагэу гэцэклэ-жыныхэр ищыклагэх, ау юфшчышылэхэрэм зэралгэклэу къабзэу алыгъ, альэкыштыр рашылылэ. Мыщ клэлэцыкыу-хэм адыгэ къашьохэр шарагэашлэх, сурэтхэр шарагэашлых. Ямал къызырихэу агэхьазырырэ къэгэлэжыгонхэр район зэнэкьокыуахэм ащылгэгүштых. Джащ фэдэу Адыгейм лэпкэ фестивалэу щызэхашэхэрэми ахэр ахэ-

гүхэр джы лэхьэзэхэлъ-зэдэлэ-жыплэ хьызмэтшлэлэхэм алэжыхы. Зылэ пытуу теуцагэхэм ащышых Мэкьоо зэшхэу Рэщылэ, Руслэнэ ыкли Юрэ, Псэунэкьо зэшхэу Долэт, Даут ыкли Амэрбый. Ахэм чыгүхэм анэмьклэу былымхэри алыгыхы, къушхьхьхэм ахэр шагэжых. Зичыгу алэжыххэрэм илээс къэс коцэу ыкли хэу тонн зырыз, дэгэу килограмми 10, шьоушыгэу дзыо зырыз араты. Шыпкээр плотмэ, ащ фэдэу цыфхэр агэразэхэу бэрэ урихьылэрэп.

Чыгүхэр технологиие гэзнэ-фагэу шылэхэм атетэу игюм ажох, ащпхэх, къащгэкьыгэхэр йуахыжыхы. Чыгэшлү-хэмклэ ягүгүх, чылэпхэ анахышлүхэри ахальхэх. Чыгулэжыкхэм яшпыпкэ, центнер 60-м клэгъахэу бжыхасэхэр гэу къэс гектар пэпчъ къыра-хыжы. Чыгулэжыкхэр зымыгээрэзэхэрэ зы — къыныбэ тыралыагэозэ къагэкьырэ лэжыггэм хабзэм уасэу къы-

гэзаггэм ипаш, Иуаныкьо Мухьамэд — Кургьокьо къоджэ псэуплэм иадминистрацие ипаш, Къазынэ Рэщылэ — милицие иполковник, Успенскэ районымклэ ОВД-м общественнэ рэхьатныгээр къэухымэггэнымклэ иотдел ипаш, Къазынэ Николай — район клэлэцыкыу спортинэ еджаплэм идиректор, Къазынэ Руслэн — КъЩР-м и Парламент и Народнэ Зэлүклэ идепутат (щыри зэшых).

Кургьокьом дэххэр адыга-бзэклэ дэгюу мэгушылэх, ау, гукьаоми, къеджэшхуэрэп ыкли тхэшхуэрэп. Урыс нысэхэр мымаклэу унагюхэм къа-фащгэх. Ахэм бзэри зэрагэашлэ, нахыжыхэри агэашлэх, адыгэ зэхэтыклэм зэрэдыра-гэштэщтым пылтых.

Къуаджэр сабийхэм къагэ-дахэ ыкли къагэбаи. Бэмэ урысшлэхэр афаусыгэх. Ахэм язакьоп, зыныбж илээс 50 — 60-м нэсыггэхэми Николай, Игорь, Юрий, нэмыклэхэри ацлэх. Адыгэцлэ дахэу шылэр бэдэд, ау урысхэм апэблагэхэу, къагэалысхыгэхэу, ахэхэу зэрэщытым ифэмэ-бжы-мэ адыгэ къуаджэм къытемы-хьан ылыэкьырэп.

«Нэфым» икъашьохэм яплыххэу чылэм дэсыр зэклэ клубым къэклогъагъ. Лыбызу Аслэн ипщынэ макьы залым шыжынычыгъ. Цыфхэм инэу ягопагъ ащ фэдэу зэлүклэгүу зэрэзэхашагээр. Чыплэ администрацие ипашэу Иуаныкьо Мухьамэдрэ АР-м и Къэралы-кьо Совет — Хасэм идепугатэу Клэрмыт Мухьдинэрэ сценэм къыдэкьуаехи, къызэгү-щылэхэми бэрэ йэгу афытеуа-гэх.

Тызэпэмычыжэми, бэрэ тызэхыхэрэп, дэгюу тызэрэ-шлэрэп. Тызызэлүклэклэ, гуклэ тызэпэгьокы. Тизекьуакли ти-шыкли — адыгэ хабзэм къы-хэкьыгэх. Кургьокьохэм ялэнэ шыгыи ухагэплыхьанэу адыгэ шхынхэмклэ ушэгъа-гэу. Шыпс-пласти, хыалыжыуи, бахьсыми, пэлытауи уямы-шхэкьынэу ябзылфыгэхэм ашых.

Тыадыг зэклэми. Тызы-лэпкэ.

ШЪАУКЪО Аслэнгуащ.
(Джыри къыклэлыкышты).

Къуаджэм ыцлэ зылэтхэрэр.

джэу Къанэкьомрэ лэпкэ зэфэшхьафхэр зыдэс (аныхэу цыганхэр) селоу Коноковымрэ щылэхэ хьугъэ.

Адыгэхэм къуаджэр къы-забгынэм зы клэлэ цыку ащ къыдэнэгъагэу И. Антюши-ным къелотэжы. Ар Шы-бзыхэу Аюб арыгъэ. Къын къызэрэфэхуштыри къыгу-рылэзэ, клалэр ятэ къыггэнэ-гъагъ. Ублэлэ еджаплэу къуа-джэм дэтыр къыриггэхуи шлоигыагъ. Еджаплэр тхаклэ-рэ ригэашлэхэмэ, ежыым къы-нэу зэпичыггэхэм афэдэхэр ащ ыкьо ыпэклэ къымыкыны-хэу гугэщтыгъ.

Аюбэ еджаплэм ыуж се-минарием (гурыт еджаплэм фэдагъ) члэхэгъагъ, нэужым клэлэггэджэ еджаплэр къы-хыгъ. Етланэ къуаджэр къы-бгынэжыи, ежыым еджаплэ къызылүиыгъагъ, ащ идирек-торэу бэрэ юф ышлагъ.

Къанэкьом щашыггэ мэщытыр.

рым квадрат метрэ 800 къы-зэлъеубыты. Унэри, лүхагэу-хэри, псыкьэфэхэр зыдэ-щытхэри дэгюу зэтэгэпсы-хьаггэх. Хулыфыггэхэмрэ бзылфыггэхэмрэ нэмаз зы-шашышты унэхэр шьхьафых. Ыбгьуклэ медрысэр къыгот. Ефэнд ныбжыкыу, Къанэкьом шылэжыэнэу къэклогъэ Хьут Мурат къызэрэтилуаггэмклэ, къурланым еджэ зышлоигьо-хэр зэклэ медрысэм шаггэсэ-щтых. Ащ дыкыгюу ныб-жыкылэхэм адыгэ лэпкыым къыкыггэу гюгу мыпсынклэр зыфэдаггэри шараггэшлэнэу ямурад.

Къоджэдэхэм тхэшлэш-хьуныггэ ял, бэмэ нэклэмэр алыгъ, нэмаз ашлы.

Аужырэ илээсхэм чылэм еджаплэ илэжып. Ащ сабыеу къекьуаллэщтыггэхэр мэклэ дэдэ зэхьухэм, ахэр Шьхьаш-фьж гурыт еджаплэм ащэ-хэу раггэжыагъ. Ау сабий цы-кыу цыфхэм къаклэхьухэ-хэрэм къахэхэу, ахэм апае чы-

Зэрэчылэу концертым еплы.

лажыкх. Клубым иггэцэклэ-жыныклэ къаггэгүгъаггэхэш, ашлуабэ дашлэу ащ ежэх.

Кургьокьом имызакьоу Ус-пенскэ районым ит адыгэ къо-джишми ащыпсэхуэрэп ана-хэу зыггэгүмэкьыхэрэп ахэм юфшлэлэхэр зэрадымтхэр ары. Район гүпчэм, Ермэлхьа-блэ клохэзэ, юф ащызышлэ-хэрэп чылэхэм адэсых. Гэмэ-фэ уахэтэм псэолгэшлэхэм аго-хэх, чыплэ зэфэшхьафхэу псэуалэхэр зышашлэхэрэм къашлэжыкх. Къоджэдэхэм яхатэхэр алэжыхы, чэмхэр, чэт-хэр ахыу.

Тапэклэ чыплэ колхозым гек-тар миным ехэу илэггэу чы-

фиггэуцурэр зэрэмаклэр ары.

Унэгюу хьызмэтшлэлэ е унэ бизнес зэхэзышгэггэхэри, хэбзэу къулыкүшлэ чанхэри Кургьокьоу къоджэ псэуплэм къышхыггэхэм ахэтых. Псэу-нэкьо Даут — ООО-у «Агро-комплекс «Успенский» зы-филорэм илэшхьэтет, Бгюшэ Сурэ — къэралыгюу учрежде-ниеу «Россемцентр» зыфи-лорэм икьутамэу Къэрэщэ-Щэрджэс Республикэм шылэм ипаш, Дармилов Игорь — КъЩР-м ипрокурор шьхьалэ игуадз, Хесокьо Роман — Успенскэ районымклэ къэралыгюу учреждениеу цыфхэм юфшлэн яггэггэотыггэным фэ-

Сянэу Лышэ (Нэгъырэкъомэ япху) Цацэ 1906-рэ илэсым Джыракъые къыщыхугъ. Дунаир бырсырэу, гъаблэ тхьамклагъуи къызэпчыгъэр бэ. Нэгъырибгъу сабыеу къыфэхугъ, ахэм ащыщэу нэгъыритлугъ къыфэнэгъагъэр.

Ащ ышрэ (Нэгъырэкъо Мыхьамод) ышыпхурэ (Нэгъырэкъо Нин) аныбжэ имыкхугъэу ибэу къызэнэхэм къызэрищэлэжыкхыи, Мамхыгъэ щиплужыгъагъэх. Ау ащ нахь къыныгъохэр джыри ыпэккэ къэтыгъэх.

Мэкъуогъум и 22-м 1941-рэ илэсым Хэгъэгъу зэошхор къежыагъ. Сятэу Лышэ Пашэ, сятэшэу Алым, нэмыккэ хулыфэгъэ клалэ-

«Джэхънэм машлом пхыры-кыгъэр» зыфилорэ тхыгъэу Бэджэнэ Мурат «Адыгэ макъэм» къыригъэхъагъэм гупшысэ хылыабэ иклэрыклэу сшхъэ къыригъэтэджэжыгъ.

Хьазаб маклэп сянэ ыщэчыгъэр

хэу зыныбжыккэ къызытефэу чылэм дэсыгъэхэр зэккэ Юныгъом и 7-м 1941-рэ илэсым заом ащэгъагъэх ыккэ сятэ сятэшми ныбжыи атеплэжыгъэхэп. Ащ дэжым сшыпхыоу Марзыет илэсиплэ ыныбжыгъ, сэ ныбэм силыгъ. Сэ щылэ мазэм и 10-м 1942-рэ илэсым сыкхэхугъ. Сянэ тхьамыклэр зыщыгугъ щымылэу къэнэгъагъ.

Сятэ зыдащым зы писъмэ заккэ къаригъэхъыгъагъ, ари тигъунэгъу лыжызу Наккэ Саусырыкъу къызыфитхыгъагъэр. «Украинэ лъэныкъом ташэ», — джары а писъмэм итхэгъагъэр. Ащ ыуж бэ темышлэу «Без вести пропал» ылоу итхэгъэу чэнэбзэу зэдэгъэпклагъэу тьянэ писъмэ къыфарагъэхыгъагъ. А «без вести» бетэмалэр ары бэлахьэр къызпыккыгъэр.

Бэрэ къыхэккыгъэ милицэхэр къагломэ тыкбалхыхоу. «Уил дезертирэу къыхэхъажыгъ, гъэбылгыгъэу унэм ис, шьоушъыфы», — алоштыгъэ. — Чэщ горэм клымэфэ-шхоу тиуни чылэу, тызэрыфэпагъэу нэгъырищым а зы плэм тыхэлэу, джырымэ плэр тлэккэу фэбагъэба зыщытлоным, пчъэм лъэшэу къытеуагъэх.

— Къылух пчъэр, — ало. — Сыда шьузыфаер? — ело тьянэ тхьамыклэм.

— Къылух, — ало мэкуюх.

— Къылухыщытлэ, сэ сыбылгыгъ. Нэф къэшъымэ шьукъаккэ, — ело тьянэ мэгүлэ.

Мыхъухэ зэхъум, сянэ луи-хыгъ фэмыеми. Нэгъырэ зы-

щыплэ къэзэрэгъэбэнагъ. Пылэаплэм пылэгъэ фуфэйкэжым ебэныгъэх.

— Мыр зыер тидэ щыла? — ало загъэпхъашэ.

Шэкlor члэгъи клашъуи къамыганэу, къогъуи къоккэи къалыхъуи, тьянэ тхьамыклэр чылэмрэ штагъэмрэ зэхэтэу тыгурыгоу къагъани иккыжыгъэх.

— Сэ «лишеннэм» сыфэдагъ сыдигъоккэ, — ылоштыгъэ тьянэ. — Займэм тыклагъатхэ зыхъуккэ, сэщ фэдэ шьузабэхэр зыклагъатхэрэм нахь нахьыбэккэ сэ къыстепхъэшыхъэхэзэ сыклагъатхэщтыгъэ. Хьакъулахьыр аугъоуеу кеккылохыхэ зыхъуккэ, лъэшэу къыстепхъэшыхъэщтыгъэх. Шыку зэккэшлагъэр ягъусэу хьакъулахьыр ямытымэ, унэм итыр ращын мурадыр ялэу къаглоштыгъэх. Зы шифонер плышгъорэ гъучлэ плэкорырэ нахь тилагъэпти, пчъагъэрэ ралъэшгъожагъэх.

«Къысэбэнхэу дэзгъэтыщтыхэп», — ылоты, тьянэ хатэм къыдихыгъэ лэжыгъэр е былым горэу ыхъугъэр ыщэщтыгъэ. Лъэси куи зэхэтэу Мыекъуапэ къаглоштыгъэ ыккэи хьакъулахьэу Юфыр джащккэ зэшлуигъэккыщтыгъэ. А былымрэ плыгыным сыд фэдиз бэлахьа пылгыгъэр: мэкъу узыщэщт чыплэр нэрэ-псэрэккэ къыуатыщтыгъэ, етланэ хашъом лэжыагло зыщыккыхэрэм мэкъу еоштыгъэх. Уулэгун, уугъоижыи, кур къалыпхын, къэпщэжыи... зэпстэуми Юфышхо апылгыгъ. Ари убзылгыгъэ зыхъуккэ, сыдэу къыныгъа! Мэкъур афимыкыоу, былымхэр ларыгъэтэдж хъухэуи кымафэхэр къыхэккыгъэх.

Джащ фэдэу илэс горэм (сэ ащ дэжым илэсик-блы фэдиз сыныбжыгъ ыккэи а уахътэр къэсэшлэжыи) сянэ чэмыр сфэлыгъыжыщтэп ылуи шлуаригъэбзи, лыр лэжыгъэккэ (тыгъэгъазэ, натрыф) ыхъожыгъагъ. Цыфмэ нахь ялэхэр арыгъэх. Тыгъэгъазэр дагъэ къаригъэшыхыгъэ ыщэнэу, нахь фэдэ зэрэхъуштым тетэу зэшлуигъэккыи ыгу хэлгыгъ. Ау ежэ зэрымлоу Юфыр къычлэккыгъ. «Тыгъэгъэзэ тыгъугъэр пщэфыгъэ», — алуи аубыти, хьапсым члагъэтыхъагътэ, зыныбжэ имыкхугъэ зэшпыхъуитлэм, унэм тизакъоу тыкырани. А хьапсыр зыдэщытыгъэри, зэрэккымэфагъэри, сшыпхурэ сэрырэ плэтэхъо фадэ фэтхыи тызэрыклогъагъэри къэсэшлэжыи.

— О уадыгэ бзылгыгъ, сшыпхуи уфэд. Тыгъэгъэзэ тыгъугъэр къыозыщагъэр къалуи утлупшыжыщт, — къыралаштыгъэ сянэ, ау зыккэи афеуцоллагъэп.

Мафэ горэм къеупчлэщтыгъэ лым (ылыэкъуацлэи къэсэшлэжыи, ау къэслонэп, зыдэ-ккылагъэм къынэу тигъэлъэгъугъэр щипшыныжыгъэи фае) сянэ къырилуагъ: «Хьапсым учлэгъэккыжыщт мыщ фэдэ зэзэгъыныгъэ зэдэтшымэ: тхьамафэм тло садэжэ укыагло-зэ чылэм мыхъо-мышлэу дэхъухьэрэу къысаплэзэ пшыщт».

Сянэ тхьамыклэм учлэгъэккыжыщт гугъур зызэхехым мо лым къылуагъэм еуцоллагъыккэ мээзэхэ хъазыр хъугъэу (тхьамафэрэ зычлагъэсыгъэ нэуж) къызэратлупшыжыгъэ шыккэи игугъу къытфишыгъэп, ау а пчэдыжым жы дэдэу къэтэджи «зыми ешъумылу

сыкызырыклогъыгъагъэр», ылуи иккыжыи, хьапсым клогъыгъэ. Сыхъат зытлугъ нахьыбэ мыхъугъэу етлани къэклогъыгъэ. Юфым хэхъухъагъэм тыклэупчлэи тшлагъэп, ежымыи зи къытилуагъэп. Ау илэс пчъагъэ тешлэжыгъэу, зыгъэтыхыгъагъэхэри щымылэжыкхэ зэхъум къытилогъыгъагъ:

— Хьапсым сызэклогъым, чэщым лугъыгъэ клалэр къысэупчлэыгъ:

«Сыд укызыккэлуагъэр?»

— Хьапсым сычлэжыгъэ-тысхъажэ, зэзэгъыныгъэу къыздэшъушыгъэр сфэгъэцэккэ-щтэп.

— Пфэмыгъэцэккэщтмэ умыгъэцэккэ, клогъыи уисабыймэ ахэтыхъажэ, — ылуи

сыжыккэ унашхъэм сыдэплыештыгъэ, ащ тет хьакышхъэищым лугъо къиу зыхъуккэ, гушлогъошхом сызэлыштыгъэ. Пчэдыжым унэ клогъым сэхъыр дэпкыи-мэ аклэришыгъагъэу, апчэу шхъаныгъупчъэм хэлъым упхырыпллын умылэжккэу, сянэ тхьамыклэм пхъэ Юфымккэ зыздыгъэзэщтыр, зэусэщтыр ымышлэу тыкхэтэджыщтыгъэ. Сыд фэдизэу ыгу клогъыи зыкытитымыгъашлэу, ынэпс къехэу е тхьаусыхэу, зыгорэм мыхъун рилоу тлэжыгъэп.

Ау зыгу клогъыи пэхэрэри шьузабэм къахэккыщтыгъэ. Ясабиймэ ашхыщтыи зыщалъэщтыи ямылэу, чэмхэр лэрыгъэтэджэу, бгъэнышхъэр жым зэрилысэу кыкууыкыщтыгъэх унэм. Тэмашхъэм тесхэр зэккэ ащ фэдэм еккыщтыгъэх: зым пхъэ тлэккы къыхъымэ машлор ришыгъэу, адрэм мэкъу хъан горэ къыфыхъэу, кыкууыкыгъэм тлэккы гу къызлэпешыхъэжыккэ клэрысыщтыгъэх. Ар гъэстыныпхъэм тцымыгъу-пщэжыи ыккэбар гомылу.

Ащ нэмыккэу сянэ унэ пчъагъэ ышыгъэ хулыфэгъэ лэпылэгъу имылэу. Сятэ къытфычинэгъэ бгъэнышхъэ унэм нэмыккэу, сянэ униплэ ышыгъэ: чыиф унэр, етлэ (сэман алоштыгъэ) унитлугъ, зы чырбыш зыфалорэм фэдэу зы пщэрыхъэплэ-гъэтлылэу ун, чэтэщ. Ахэр илэсэ зыбгъушлэ нахьыбэрэ щытыщтыгъэхэп. Зыры ымыухы-зэ, адрэр къутэжыщтыгъэ. А шын-къэшыхъыным хэтызэ еджагло сыклошты, педучилищым сычлэхъанэу сыфай зэсэлом, фэягъэп ситгэ-клонэу. «Хэт гушча узегъэджэ-джэщтыр?» — ылогъагъ. «Шхалэм хьалыгъум пккэ щырилэп, щам ыуасэр чапычищ» (ащ дэжым ары зэрэщытыгъэр) слуи, Мыекъуапэ сыкышлэжыгъагъ. Шыкур, седжагъ ыккэ къэсыухыгъэх клэлэегъэджэ училищри институтри, илэсэ 40-ми сыккэлэегъэджэжэ.

Мурэтэ Чэпае итхыгъэ къэгъэлъэгъонэу «Шьузабэхэр» зыфилорэр ежэ янэ, ячылэ шьузабэмэ атыхыгъэу ытхыгъэу ело шхъаеи, сэ сянэ ищылэныгъэ техыгъэ шьыпкызу ар сэлъытэ. Нэмыккэ шьузабэхэу а лъэхъэнэ къыным къыхиубытагъэхэми ар дэдэр къыуалон. Апэрэ илэсэу ар театрэм къызыщагъэлъэгъуагъэм къышегъэжыгъэу непэ къызынэгъыгъэм сеплэ зэпыгытэми, сзэщырэп ыккэи нэпсыр сфэмыубытэу гукъэккыжэ хылылэхэм сызлэаштэ.

Сыфай джырэ лъэхъан къын тэлэгъу зылохэрэм блэкыгъэ уахътэм икыныгъо-хэр агу къагъэккыжыи хъэшэ, ныбжыккэ хэм блэкыгъэ щылаклэр зэрагъэшлэнышты, щылаклэшлэ амалхэу непэ щылэхэм аклогъушлэхэу, ахэр агъэфедэхэу щылэнхэу.

ЦИКЛУ Бэл.

Мыекъуапэ.

(Къызыкълъыкlorэ
мэлылфэгъум и 20-м
кыдыкыгъэ номерым ит).

Щыуан лъакъохэр къыси-
гъахы, гъуч! хъакъошъо кы-
хэр атезгъууагъ. Зыгорэ зэ-
рэсйагъэм пае, кымафэр боу
джыри чыжъэ, жэм анахъ
лоф шылэжъба?! Хъэкуашъом
псыр изыбзэу изгъэхъуагъ,
мэшлошхо клэсшыхъажыгъ.
Тыгъосэрэ псэичхэр кыхы-
хи, кызегъэтлылым — зэ-
клэри кызыгурыуагъ. Мы чы-
плэр ары сэ апэрэу псыгъэ-
жъуагъэмклэ пхъэр зэрагъэ-
лэбырэр зычыслэгъугъэр,
сшлошъи хъуныеп ар сымы-
лэгъугъагъэмэ, тобэ! Къа-
дырбэч, ей-ей, а мафэм, хъау,
ахъшам мыхъупэзэ тилоф
тыухыгъагъэ, ым, ащыгъум
гушлор зэрэфэмыухыж! Якъуб
и инэу шлоигъуадж: сятэ
зыкылуегъаклэш бэрэ къе-
гыи, клалэм, сэры шъхъае-
м, имылоф кыфыхэпхыгъ; Сэт,
сэры шъхъае, ынатлэ итха-
гъэр нэфэшъхъаф. Адэ шъхъа-
джи иеплыклэ, хъау, шъхъа-
джи зэрэшлоигъоу ипало егъэ-
лысты, — мырзуштэу зыло-
рэр сят. «Ихъау, мытэрэзыр
тэмыгъало, Сэт кызыфэхъу-
гъэр тхылъыр ары», — Якъуб
Цикужиевичым нахъ зыкье-
гъэкъаигъэ. Мэшлутлу азы-
фагу сьдэт. Арыми, мыпчэ-
дыж фэдэу тичылэ пхъэшлэ-
жъыр пхъуупсумэхъ лъэуджы-
джышхом иархъуан зырихы-
жъэрэм, сэри зыдесымыгъэ-
хыхын, хъау, архъуанэм зы-
десымыдзэн сфэлэкъырэр.
Къадырбэч-Палкиным кызы-
бгырэгушлукы, кызыбгырэу-
хъукы: «Ихъ... сыутагъэ, Хъо-
дэ Цыкълужыкълорэм (Якъуб
ары) игоожъ нэмылэми Уаси-
лэжъ краснэдеревшиким фэдэу
узысымыгъасэрэм!» Уасилэу
зыфиорэр Къалэм дэс. Ару-
штэу клэщыгъошхор кызыди-
штагъэу, къэрар зешлэм кы-
нэужыгъ яблэнэрэ классым си-
хъэгъагъ сшлош, шызэкъокум-
клэ иблэгъэжъ дэжъ сызишэ-
гъагъэр...

Зы кысышышлэу сэр-сэрэу
сызэгущэфжыгъ: мыщ фэдэу
зыгорэм тыпылгы хъумэ лэпэ-
лэсжыым ылэмэ салыплъэныр
сиклас. Зегъадыгъэ шыпкъэ:
иджэнэпшыаплэ, аужырэ чы-
лүм нэс, гъэупклэпклэгъэ зэпыт,
уятэпсмэ ыпшыи илыгъгъэу
зэпекъузыкълэба плонэу, иджэ-
нэ лашъхъэхэри ары. Тыжыи
бгырыпхым пчанэр зэпекъу-
зыкы. Хъурышъо папор, азан-
джаплэ шъхъашыгу папцлэ
шлыжъэу, шъхъарыс: нэлу кы-
хъэ пэ кыхы, тлэклу зыкыгъэ-
щышъуи фэд. Клэнаклэхэ зы-
хъуклэ мэщхы, сыда сыабдза-
хъа сэ елош! Пклэнтлэ гъуант-
кло мэфэ реным зыкыпхы-
риутынэп, нэплэшхо нэбзыц
маклэу гъургъуышху. Ылэхэр,
ылэпэ лыргъужъхэр ары ана-
хъэу сызэмызэшхыхэрэр —
пщынэ еорэм фэд, зэблэгъэ-
шъутых. Ежъ, Къадырбэч, сы-
зэрэлпыплэрэр кызыэрэшло-
шлырэр нэмыкл: зыгъас, Нэ,
пстэури зэгъашлэ, гопэшхо сшэ-
хъу, зэклэри ышлэу зынэбгыри
квалфыгъэп. Сэ — уахътэр
зэрэкъуагъэр сымышлэу мафэр
слэкълэки. — Нэ, хъанчэр шти
жъокур клэгъэзыкл, — аужырэ
чыр псыжъом кыыхыгъэ

НАРОДНЭ ПИСАТЕЛЭУ ЦУЕКЪО ЮНЫС ИЛЪЭС 70-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКИ

кыдыеу кылуагъ, фэсакъ, зэб-
гъэстыкълон! Иоф дэгъу хэдгъэ-
кыгъ непэ. Пэлоклэхъком
икупэ ошх къешхмэ тызекло-
жыи тлэкълэрэп алозэ, мызэ-
гъэгум зыпклэжъэр ятшлагъ —
зеклоплыгъэ идгъэлъэдэ-
щтых!.. Хъун, хъун, тищылэ-
гъэжъэп, джау шъопхъэу зэлы-
гъэзыкли, ежъ плыкыжъышт.
Мыдэ, кызыэрэпхынэу, муары
шъодэныр пхъэпсеуаплэм тель,
зыкыгъэхъаыр... Бисми Лахыи
Рахъмани Рахъим...

Гъогогъу тлокл мэхъу джы
мырзуштэу кызыпчъырэр.
Хъэдэнклэ ыгъэгъушъыгъэ
къуапэр ыкокл релъхъэшъ,
ылэгу кыстымэ епшъэжъэ,
итлүмклэ еубыты, фэсакыпзэ,
ый, зэрэзэпымыкыкыштым

нымрэ мырзуштэу зэрэзэтефэ-
хэрэри...

* * *

Сыд зырелуи, сшыгъушпэ-
жыхэрэп, фэгъэдэуагъэп, сэри
сыабдзах, Клэмгуе хэгъэгу нэс
уыкыкыгъэу, цлэжъыр кьэсэ-
мыгъахъ, тэ, абдзахэмэ, ащ фэ-
дэ горэ зэфэтымышлэжышты-
мэ, ылэзэ бзэгум лэшлу кыте-
нэжыгъэп, хъау, Мафэкъор
бэрэ лъэуагъэ, гур итхъакы-
кыпагъэу — адэрэр фэгъэдэ-
луагъэп, ахъшэу тефэрэр, лы-
гъэклэ иджыбэ, умышлэмэ ахъ-
шэ мыклу плонэу, ерэгъэ-псэ-
рагъэклэ мыдрэм шурико-
жызы, хъулыфыгъэ джэдитлур
шуклаерэ, пхъэпс тызыщорэ
столылум шызэрикухъагъэх.
Мафэкъом кытемыклошъоу,

тхылъыплэ ахъшэ зэхэуплы-
шклогъэ ланлэу тельым ланэ фе-
гъэлъагъошъ щыт...

Пхъэшлэ лэзэ-аталыкыым
сятэ апэ сыкызыфешэм, илэ-
мэ-псымэмэ саримыгъэклэу-
алэу тхъамэфэ зытлущ фэдиз
тешлагъ. Шыпкъэ, апэ дэдэ
сыкызэклом ахэр арыгъэх
кысыгъэлъэгъугъагъэхэр.
Шъхъаныгъушпэшхо хэлъэу
пышылк цыкълум сызырешэм
сыжэ кылузыгъ: хъэлъэкъуа-
емэ кызырэфэмылотыкырым
лофыр тет шыпкъэ! Къадыр-
бэчи ылэзэ кытлэтагъ: яплэ,
Алэбийкыо шырыр, гушылэ
дахэм цыфыр зэригъэбыбы-
рэм фэд, мыхэр арых сэри
тамэ кызыгъозыгъаклэхэрэр!
Уемызэшмэ, умышынэмэ, ело,

хэр, ситхъэ лъап! Апаклэхэр
лыдыпсыдклэ фылыкыгъэхэу.
Тхъуолъэ клоцлэхэр зэрэрику-
уыкыхэрэ гъучыпсэ хъалэмэ-
хэр, ей-ей, блэхъаджэ шлуцлэ-
жыых плонэу джэдэжъыгу гуштэ
уагъэшлы. Мыхэр Къадырбэ-
чэп, Къадырбэчи ятэ ычлплэ
иуцожыгъэу ало шъхъае, Цу-
щкыо гъуклэжъыр, хъэлъэкъо
Лъэпшыр, ары зисыдж кы-
текыгъэхэр. Пхъэхэу кызыфэс-
луагъэхэр заводым кышыл-
гъэ заклэх. Сиклэлэнэф, занклэу,
къуанчэу, олахъэ симыджэгъу,
лонлагъэу зэрэзэпахырэр, плэ-
клэбзэ-бзэялэхэу, пхъэмбгъур
зэрэзэгъахырэр, чыгыр зэрэ-
рахыкырэр... Слуагъэба, сы-
зифыгъэклэ ашышъу кхъэхэ-
хыштыр сымышлэу, сыгуклэ
сахэлъхъухъэу, ым? Нахы-
бэмклэ Къэлэ бэдзэрыр ары
кызыдырихыгъэхэр. «Мыр
Уасилэ хъэклэко саджэ кы-
зэклом кысыфыхыгъагъ», —
елашъ хъэшлыкъошлэу шыгъэу
егъашлошъ зыгорэ ахэлъ. Кы-
зэрэщытхъурэм нэмыкыклэ,
ыгъэфедэу зыкли слъэгъугъэп...

Марышъ джы сиаталыкы
зыклэгъуштыгъэм сыклуи сы-
луклагъ: сызэрэфэу сызышъы-
фаем лэмэ-псымэ зэгъэпшы-
гъэшхом сыхэлэбэ. Сэзэщы-
гъэп. Сышынагъэп джыри. Та-
пэклэ къэхъужыштыр сшлэрэп.
Зигугъу кьэсшыгъэ Наужые
сшлэрэп, сшлэрэп ылоу тлогъо-
гъу зылоклэ нахыбэ уемыуп-
чыжъэ зэралоу, сапэ илтыр сы-
дым сигъэшлэн, сшлэрэп. Ма-
рышъ Мафэкъо Къадырбэчи
сэ кысыфэгъэхыгъэу кьэрэрэу
ышыгъагъэр Якъубэ нагъэсы-
жыгъэгъэти, дигъэгъэи шхыгъэ
агуагъ: «Это мы еще посмот-
рим!» Якъуб! Якъуб!

Сэ сыкызклэлыкlorэ Ас-
кэр пстэуми танахыжъ, Мы-
хъамодэрэ Юсыфрэ сэ сауж
кьеклы. Ахъмэд сшлошъ си-
апэрэ лэшлагъэ зыгуштыгъэр.
Сымышэхъумэ, ежъыри ехъо-
псагъ, гупсэфыплэ фэхъугъэу
ыгу лэшэу рыхыгъ, хъау, ыгу
елугъэ дэд. Елупэн ылэмэ, ар
зыхэсшыкыгъэр пхъэ кызы-
рыкълуагъэп, хъэлъэкъо пхъэ-
шлэжыым илэпэцлэгъанэми
ащыштыгъэп, тэтыягъ, ый. Зэо-
уж шыпкъэу тятэ чылэпэ-
елъэшъох унэ лъэгэшхоу,
хэпаклэу квалыхыгъэм ригъэ-
уцагъэм кылыжыгъэ чы-
гъэ-хъшъэ пхъэмбгъу тлэклу-
шъоклэхэр. Блахышхор кьэ-
жъэным ыпэклэ ыгъэхъаы-
рыгъагъэх. Абдзэхэ хъаклэм
мыслымэн мээаклэм ригъэ-
хышырыгъэ кушъэ лъэгутлур,
боу псэр сыхъафэу, пхъэмб-
гъу цыкыэрыкыэхым ашы-
гъум сэ хэсыупсыкыгъ, хъау,
хэсылуыкыгъ, ей-ей, А-Си-
Пушкин, сеомэ обзэгъуцэр
кылуингоу! Арыба, огум зэрэ-
щышъабэу, симэзэ-кушъалэгъу
нэфхэр зыклэсамбыр лэшлур,
а-енасын! Шъэбэ куцлыжыых,
Чыгаер гъучлы шыпкъэ. Па-
сэм цэпэклэ папклэу шхончы-
кум рагъэтысхъэщыгъэу
кьалотэжы. Ары. Ащ фэдэми
сэ сшлагъэп, кысызылуагъэр
Къадырбэч. Шы сызэхъум. Се-
мызэшъу. Сымышынэуи. «Это
мы еще посмотрим», елошъ
Якъуби, Цикужиевичири, афы-
зэшлоклэрэп.

(Джыри кыкълэлыкlorэ).

ЦУЕКЪО Юныс

КЪАДЫРБЭЧ ИБЭЩШЫГЪ

Тарихъ романым щыщ пычыгъохэр

щыгъуаз шъхъае, ыгу кы-
фидэрэп, игъорыгъозэ, игъо-
рыгъозэ кьегъэщы, Къадырбэч
нахъ кыфешлэ, налым фэдэу
кьеуфэ, ый...

Гуклэгъушхо зыхэлъ зиус-
хъан, Къадырбэч-Палкиным
ибэщышъхъэ кьегъэхъазыры-
фэ, тхыпхъэ зытлущ сэ ащ
кыпыслухъан. Пшлэным пае
кыосэлэ: мо бэщкыгъэщы-
гъэхэу — ахэр джыри хъазыр
дэдэхэп — пылгагъэхэр гъэм-
фэ-бжыхъэпэ ошх ужхэр, кы-
мэфэ цлэплэгъо лъэхъанхэр
ары тичылэ лыжыкы кыза-
шъхъапэхэрэр. Сшлэрэп кы-
зэрэщышъэрэр, ащ зытезымы-
гъаклэрэр, шыпкъэмэ, кьозэу
ишъышт! Тэрэз, тичылэ кэна-
ушъхъэхэр, ое ужхэм, цлэплэ-
гъо лаех, щтыргъуклэхэм ягъо-
ми щтагъох, ар кызыгурэлэ.
Арымэ, чэушъхъэмэ зыгъэлэ-
тызэ шлыба, дэуубытхэзэ уде-
жъагъэм клоба, ым, арыба зэ-
рэщытыр?! Енэгуагъо, нэфэ-
шъхъафхэр кыхахъэхэклэ!
Гъэрэкло, Клэмгуе кысыкылы
ылуи, шыкуклэ Мафэкъом дэжъ
лы горэ кьэклогъагъ. Кушъэр
тхъууалъэрэ ышэфи, игъогу
техъажыгъ. «Къаум, къаум»
ылэзэ гъэшлэгъонэу гушылэ гор-
ыгъэплыраплэщыгъэ ллым.
Корт, заул — зыфэплоныр ары.
Ащ нахыеу, тэ тичыли лыжъ
къаумэ дэс, Пэлоклыхъком
илэгъухэу — зэгугъужыи фал-
лэх, загъэтхъэжыи емызэ-
щыпцлэх. Кло, ар кьэбар кы-
хъашэ хъушт, синэфын.

— Мардж, шъодэныр, Нэ...

Пчыхэм, жым сызэрихъэ-
зэ, кыослуагъэба, мафэр зэ-
рэкълуагъэри сшлагъэп, тадэжъ
сыкълэжыгъ. Къэлэпчэжые
тедзэ ондырыхъур кышъхъа-
рысхыгъэ кыдыеу, мэкъамэр
стхъаклүмэ кыридагъ: О-о,
ора, орира... Хъатх Къокласэ
сшлэжыгъэ. Хъатх ятемэн
лъэныкълэ кышъэлэу. Хъалэ-
мэтба лыхъужымырэ темэ-

пшыгъэщтын, пхъэупсыплэм
ыщыпэ дэжъ кыбклэ зытыри-
гъаклы, ллыр уцугъэ. Кушъэ
лэгогу сыупсырэм кьеплэу
жыкыкыгъэу зауэрэ кымы-
сымыгъ. Етланэ:

— Ори кушъэ ошлышъуа?..
— зыгъэшъоубзэгугъ абдзэхэ
хъаклэм.

— Ай фэдэ ашлэрэп, Олэ-
гъэй... — Мафэкъом ерагъэу
жы кьэщэ кьодый, сыд зелуи,
кызытыримыгъэклуагъэу шло-
шышъ. — Сомэ такырым
сыкыфэнагъ плонэу.

— Мыслымэн мэээ кы-
хъэгъаклэм фэд, дахэу оупсы,
клэлэхъу, — пхъэшлэжыым кы-
луагъэр зэхимыхыгъэ фэдэу зи-
шызэ, клэмгуеллым сэры нахъ
шлолофыгъэр. Ллым Олэгъэй
ыцлагъ, плэлэубгъо пчэнэ псы-
гъо ищыгъэу. Ащи, Къадырбэч
иэм ихъашырэу, тыжыи бгы-
рыпхыр ыбг кьегъэчэкыгъ.
Хъаклэр щагум дищыжыи, кы-
зегъэзэжыым, ыгушлу кычъы-
гъэу лыжыым ыгъэплырэ-
плагъ:

— Плээгъугъа?! Сэщ на-
хыеу, ары зы абдзэхэ кьоцъжъ
горэн фае, — ахъшэр, сыдэу
зешли, кызыэрэщыримыгъэ-
гъэнагъэм инэу рызэу. —
Арыба зыклалорэр: абдзахэр
псэгъау, сэшхор зыгъабзэрэр
шапсыгъ... — ыгу бакъмэры-
шхо хъугъэ, саклыб зэрэдэтыр
ижыкыашэклэ зэхэсшлэ, сэри
хъаклэм сыкызэкылгъэу-
схъуагъ, мыдэ машлоу лэсэжъ-
рэм пэлэжъуахъэхэмэ клэла-
клэу кызырибыбыкыжъэу, ей.
Бэп тешлагъэр кушъэм ишлын
сэри сызыфежъагъэр, кысылэ-
плэшъ щыт сшлэми-сымы-
шлэми. Кьеплъ фаеми...

— Удэ! Удэ!.. Къадырбэч-
Палкиным ыгучлэ изыгъэу
кызыэрэкуагъэм сыкыкли-
гъащти, нэплэгъумклэ сызэт-
хъокыгъ — пхъэупсыплэу
хъаклэм зытыригъэклэгъагъэм,
гъучл дэжъэцшхом ышъхъагъ,

мыхэр ори кыпклэлэщтых,
пшъхъапэу пфэлорышлэщтых,
елэ. Ау емызэш-елбэтым зы-
горэклэ узепцлыжъэрэм, ежъхэ-
ри кыпфэгъуитлу хъуштышъ
ари кыосэлэ.

Тобэ, лэмэ-псымэу мыщ
имылыжыыр, хъау, ищыкла-
гъэу лабэмэ кымыштэнэу
дэпкъмэ апымылгагъэр орэ-
клэдыжъ, тижъмэ зэралоу.
Шъхъадж ищылыплэрэ ипы-
лэаплэрэ, улэбэлъэбжыиу
щытэп, фэгъэунэфыгъах, са-
тыр-сатырхэу зэтеуыжыгъэ-
хэу. Гум бгъэгум чыплэ гъэнэ-
фагъэ зэрэщырилэм ихъашыр
хъарзынэжъ. Зэклэ плээгъурэр,
пхъэх лъэпкъыгъо пчъагъэу
унэгу кыкылдзэрэмэ анэ-
мыклэхэр, кыш машлоклэ шлы-
гъэх. Наужый, Къадырбэч ят,
ублаплэ зышылыгъэр, ым, убла-
плэр кышызынагъэр. Мы хъа-
кощ кыхъэшхоу, мафэр ечэн-
дым дегъэзыхыфэклэ, зижъау
кытэзыгъэшлушлэрэри На-
ужые иклэныжъ. Хъау, ащы-
гъум мы пхъэшлэ лэзэ сиаталы-
кыи лыпкъ иуцогъагъ, япшы-
кыутлонэрэ клэсэнэу пхъэшлэ
цлэрылом клэтыгъ. Ар сэ си-
аталыкыи загъорэ кыхелукы:
«Наужые, Тхъэм игунахъ фе-
гъэгъу, сиблэгъэ Уасилэ фэ-
дагъ, ащ клэхъан къэхъужыи
нэпщтын. Сыгъуклэшъ, алахъ-
алахъ, Наужые нибжыи ылуа-
гъэп, ау зэрэлэбэшт тлэклу-шъо-
клухэр ежъ ылэклэ ышлыхэзэ
кырыкълуагъ. Модрэ хъакощ
къуапэм кышышъо плонэу
кыпишлыхъагъ». Ары, Ма-
фэкъо нахыклэми зышыгу-
гынэу илэр, а-енасын, зэп-тлоп
кызыэрэшъхъапэрэри. Пхъэп-
хэр арых зэмплэужыгъо лы-
тэгъуаехэр. Сынэхэр ащызэ-
бгырэчыхъэшъ, загъорэ уахъ-
тэу сшлуахырэр гъунэнч!
«Ыджары шъыу, уисэмэгуджэ
агурэ рядым тетых!» лыжыыр
кысылъэхъыжъэ. Бырухэр!
Адэ бырыу жъугъэу пылгагъэ-

Зэхэшыагъэхэр:
Адыгэ Республикэм
и Къэралыгъо
Совет — Хасэр,
иминистрэхэм
я Кабинет

Къыдзыгъэкырэр:
Адыгэ Республикэм
лэапкь ИофхэмкIэ,
IэкIыб къэралхэм
ашыпсээрэ тилъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар жьу-
гъэм намалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхьалэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зидэшыIэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхьаты-
гъэр:**
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокеутын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланI, зэраушыхьа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиу-
тыхэрэм мыштып-
къагъэу къахьаф-
хэрэмкIэ къэзых-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахьы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ылгэ-
кIышт. Гъэзет-
еджэхэм къыт-
фагъэхырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхьа-
жыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
6171
Индексхэр
52161
52162
Зак. 1123**

Хэутыным
узшыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхьатыр 18.00

АДЫГЭ БЫРАКЪЫМ ИМЭФЭКИ

Къэзыгъэзэжыгъэхэр рэгущох

Адыгэ быракъым имэфэки фэгъэхыгъэ зэхыхъэ Мыекъуапэ гъэшIэгъонэу шыкIошт. Республикэ общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» шыкIогъэ зэлу-кIэм ныбжыкIэхэр, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыжыгъэхэ тилъэпкъэгъухэр мэфэкиым зэрэхэлэжъэштхэм шытегушыла-гъэх.

— Тыркуем сыкъыкIыжыгъэ, Адыгэ къэралыгъом ибыракъэу жъогъо 12-р къызыхэлъыдыкIырэр зэрэбыбатэрэр сэлъэгъу, — еIо Быжъ Кая. — УичIыгу уисэу

упсэуным имэхьанэ сэркIэ Иоф къызырыкIоп. Тыркуем тилъэпкъэгъоу исхэм язгъашIэ сшIоигъу хэкум къызысэгъэзэжыым титарихъ, тикультурэ нахьышIоу ащыгъуазэ сызэрэхъугъэр.

Адыгэ Хасэм итхьамэтэ гуадзэу Едыдж Мэмэт, ныбжыкIэмэ ацIэкIэ Кошбэе Анжелэ къы-зэрэтилуагъэу, адыгэ быракъым имэфэкилу Лениным ыцIэ зыхырэ пчэгум шыкIошттым орэдхэр къышалоштых, адыгэ джэгур гъэшIэгъонэу шызэхашт.

Сурэтым итхэр: **Едыдж Мэмэт, Кошбэе Анжелэ, Быжъ Кая** адыгэ быракъым имэфэки зыфагъэхьазыры.

ТЕКIОНЫГЪЭМ ия 65-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКИ

Сурэтхэм шIэжыыр ягъогогъу

КъокIыплэм и Къэралыгъо музей икъутамэу Мыекъуапэ дэтым «Позови меня, тихая Родина» зыфило-рэ къэгъэлъэгъоныр къыщызэлуа-хыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ зэхыхъэм АР-м культурэмкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Василье-вар, министерствэм иотдел ипашэу Шэуджэн Бэлэ, сурэтышI цIэрыло-хэр, культурэм илофышIэхэр хэлэ-жъагъэх.

Сурэтхэм якъэгъэлъэгъон изэхэщэн Иофыгъохэм ахэлэжъагъэх КъокIыплэм и Къэралыгъо музей икъутамэу Мыекъуапэ дэтыр, Урысыем исурэтышIхэм я Союзэу Краснодар краим шызэхашагъэр, сурэтышI галерееу «Сантал» зыфилоу Нина Стрижовар зипащэр.

Илъэс зэфэшъхьафхэм ашыгъэхэ сурэти 100-м ехъу музейм къыщагъэлъагъо. Твор-

чествэм и Унэу «Академическая дача» зыфилоу И.Е. Репиным ыцIэ зыхырэм исурэ-тышIмэ ялофшIагъэхэр гъэшIэгъоных. Хэгъэгу зэошхом хэлэжъэгъэх П. Филиппенкэм, В. Сидоровым, И. Коноваловым, Б. Булга-ковым, нэмыкIхэми ясурэтхэм шыIэныгъэр къалуатэ.

Адыгеим исурэтышIхэу В. Баркиным, В. Бердихиным, Б. Воронкиным, нэмыкIхэми ятворчествэ «Академическэ дачэхэм» къа-щагъэлъэгъуагъэх.

Темыр шъолъырымрэ Адыгеимрэ ащы-псээрэ сурэтышIхэр нахъ зэпблагъэ шы-гъэнхэм, ятворчествэ къызэфалотэным афэшI къэгъэлъэгъоныр зэхашагъ. Хэгъэгу зэо-шхом ТекIоныгъэр къызыщыдахыгъэр илъэс 65-рэ зэрэхъурэм ар фэгъэхыгъ.

Сурэтхэм тичIыгу идэхагъэ, ибаиныгъэ, тыкъэзыуцухъэрэ дунаим изытет, цIыфхэм ящылакIэ къалуатэ.

— Ащ фэдэ къэгъэлъэгъонхэр тищыкIа-

гъэх, — еIо Адыгэ Республикэм исурэтышI-хэм я Союз итхьаматэу Хъуажъ Рэмэзанэ. — Узышыпсээрэ Родинэр, уянэрэ уятэ-рэ узыщанIугъэ чIыгур, уилъэныкъо гупсэ ялэплагъэ сурэтхэм гукIэ уафашт. Лъэшэу тафэраз зэхэщакIохэм, сурэтышIхэм.

Сурэтыр къэгъэлъэгъоным къыщыты-рахыгъ.

Еджэнымрэ спортымрэ

Кубокыр, медальхэр къахьыгъэх

Кубань ия XX-рэ универсиадэ гандболым-кIэ Краснодар шыкIуагъ. Бзылфыгъэ командэмэ язэнэкъокъухэм Адыгэ къэра-лыгъо университетым щеджэхэрэр ахэлэ-жъэхэи, апэрэ чIыплэр къыдахыгъ.

Тренерэу Ольга Рюхи-нар япашэу Адыгеим ис-портсменкэхэр текIоны-гъэм фэбнагъэх. Адыгэ къэралыгъо университе-тым икомандэ культурэм-кIэ ыкIи искусствэмкIэ университетэу Краснодар дэтым 23:0-у, Кубань и Къэралыгъо аграрнэ уни-верситет 18:16-у, нэмыкI командэхэми атекIуи, финалым хэфагъ. Кубань икъэралыгъо университет-рэ Адыгэ къэралыгъо уни-верситетымрэ зызIокIэ-хэм, 24:20-у тиреспубликэ спортсменкэхэм текIоны-гъэр къыдахыгъ. Адыге-им икомандэ кубокыр, медальхэр къыфагъэшъо-шагъэх.

Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым шешIагъэх къэлэпчъэIутэу Светла-на Рюхина, Татьяна Гу-саковар, Юлия Коцаре-вар, Елена Бурсиковар, Марина Чурбановар, Дэр-бэ Замирэ, Анна Наумен-кэр, Анастасия Левчен-

кэр, Анастасия Чебаевар. Тиспортсменкэхэм Мые-къуапэ къызагъэзэжыым гандбол клубэу «Адыи-фыр», Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэго Рэщидэ, спор-тымкIэ республикэм ипа-щэхэр къафэгущуагъэх.

— Тигандболисткэхэр

факультет зэфэшъхьафхэм

ашеджэх, — еIо тренерэу Ольга Рюхинам. — Адыгэ къэралыгъо университе-тым физкультурэмрэ дзю-домрэкIэ иинститут чIэс-хэр, юридическэ факульте-тым щеджэхэрэр, нэмыкI-хэри тикомандэ хэтыгъэх. Дэгъоу зреджэхэрэм да-кIоу, япсауныгъэ агъэпытэ, спорт зэнэкъокъухэм ахэ-лажъэхэзэ, тигъунэгъу Краснодар краим ныб-джэгъуныгъэу дытиIэр агъэпытэ.

Сурэтым итыр: **Адыгэ къэралыгъо универси-тетым икомандэу апэрэ чIыплэр къыдзыыхы-гъэр.**

Гандбол. Суперлигэр

«Астраханочкэр» «Адыифым» къыкIэхьажыщтэп

«Адыиф» Мыекъуапэ — «Астраханочка» Астрахань — 30:24 (13:12, 17:12). Мэлылфэгум и 20-м Мыекъуапэ щызэде-шIагъэх.

Зезыщагъэхэр: А. Будагов, Р. Ханмагоме-дов — тIури Краснодар.

«Адыиф», къэлэпчъэIутхэр: Рюхина, Бу-ряченко; ешIакIохэр: Мартыненко — 7, Ро-маненко — 5, Игнатченко — 3, Мельнико-ва, Гусакова — 1, Гарбуз — 4, Суханова, Гоппенко, Андреева, Коцарева — 2, Дья-кова — 6, Нехорошева — 2.

«Астраханочкэр» ауж къынэрэ командэмэ къа-хэкIыжыным пыл, опыт зилэ спортсменкэхэр ышта-гъэхэу регъашIэх. «Адыи-фыр» яблэнэрэ чIыплэм щыл — ащ урыгушхонэу шытэп. ЕшIэгур зыхьы-штыр язэрэмыгъашIэу командэхэр зэнэкъокъу-гъэх. Тигандболисткэхэу Мария Мартыненкэр, Ма-рия Гарбуз, Мария Рома-ненкэр, Анна Игнатченкэр нахъ къахэщыгъэх. Екате-рина Дьяковам гогогъуи 6 къэлапчъэм Iэгуаор зэ-редидзагъэр шIукIэ фэтэ-лэгъу. КъэлэпчъэIутхэу

Светлана Рюхинамрэ Ан-на Буряченкэмрэ яIэпэ-Iэсныгъэ зэрэхагъахьорэр ешIэгъухэм ахэтэлъагъо.

«Адыифым» итренер шъхьалэу Александр Рев-вэ тигандболисткэхэр зэрэ-шIагъэхэм ыгъэрэзагъ, ащ дакIоу, шыкIагъэу коман-дэм хилъагъохэрэр зэрэ-дигъэзыжыщтхэм пы-лътхэу къытилуагъ.

Тыгъуасэ «Адыифым-рэ» «Астраханочкэмрэ» ятIонэрэу зэдешIагъэх. Мэ-лылфэгъум и 25-м нэс гандболымкIэ зэнэкъокъу-хэр Мыекъуапэ шыкIо-штых.

*НэкIубгъом итхэр зыгъэхьазырыгъэр
ЕМТИЛЪ Нурбий.*